

Valtiovarainvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi arvonlisäverolain ja Ahvenanmaan maakuntaa koskevista poikkeuksista arvonlisävero- ja valmisteverolainsäädäntöön annetun lain 18 b ja 22 a §:n muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi arvonlisäverolain ja Ahvenanmaan maakuntaa koskevista poikkeuksista arvonlisävero- ja valmisteverolainsäädäntöön annetun lain 18 b ja 22 a §:n muuttamisesta (HE 141/2024 vp): Asia on saapunut valtiovarainvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Jaostovalmistelu

Asia on valmisteltu valtiovarainvaliokunnan verojaostossa.

Asiantuntijat

Verojaosto on kuullut:

- neuvotteleva virkamies Marja Niiranen, valtiovarainministeriö
- finanssiasiantuntija Tony Valve, valtiovarainministeriö
- johtava asiantuntija Anne Kaleva, Verohallinto
- tutkimusprofessori Tuomas Kosonen, Valtion taloudellinen tutkimuskeskus VATT
- veroasiantuntija Tiina Ruohola, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
- johtava asiantuntija Toni Jääskeläinen, Kaupan liitto ry
- johtava veroasiantuntija Tomi Viitala, Keskuskauppakamari
- pääsihteeri Rosa Meriläinen, Kulttuuri- ja taidealan keskusjärjestö KULTA ry
- edunvalvontajohtaja Lauri Kaira, Luovan työn tekijät ja yrittäjät ry
- erityisasiantuntija Kaarina Koskela, Lääketeollisuus ry
- lakimies Sami Hämäläinen, Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry
- yhteiskuntavaikuttamisen päällikkö Niko Pankka, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
- talousjohtaja Perttu Pajukoski, Suomen Olympiakomitea ry
- toiminnanjohtaja Minna Soininen, Suomen Paikallisliikenneliitto ry
- veroasiantuntija Jukka-Pekka Hellman, Suomen Yrittäjät ry
- toimitusjohtaja Sami Kerman, Tapahtumateollisuus ry
- ekonomisti Janne Kalluinen, Veronmaksajain Keskusliitto ry

Valiokunnan mietintö VaVM 18/2024 vp

Verojaosto on saanut kirjallisen lausunnon:

- opetus- ja kulttuuriministeriö
- liikenne- ja viestintäministeriö
- sosiaali- ja terveysministeriö
- Ahvenanmaan maakunnan hallitus
- Suomen Kuntaliitto
- Erikoiskaupan liitto Etu ry
- Suomen kunto- ja terveystuokakeskusten yhdistys SKY ry
- Kirjakauppaliitto ry
- Linja-autoliitto ry
- LiveFIN ry
- Mikro- ja yksinyrittäjät ry
- Sanasto ry
- Suomen Apteekkariliitto ry
- Suomen Kirjailijaliitto r.y.
- Suomen Kustannusyhdistys r.y.
- Suomen Taiteilijaseura
- Väestöliitto ry
- Lippupiste Oy
- Ticketmaster Oy
- Tiketti Oy

Verojaosto on saanut ilmoituksen, ei lausuttavaa:

- työ- ja elinkeinoministeriö

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi arvonnäverolakia ja Ahvenanmaan maakuntaa koskevista poikkeuksista arvonnävero- ja valmisteverolainsäädäntöön annettua lakia.

Esityksen mukaan 10 prosentin suuruisen alennetun verokannan soveltamisalaan nykyisin kuuluvat hyödykkeet siirrettäisiin 14 prosentin suuruisen alennetun verokannan soveltamisalaan. Muutos ei koskisi sanoma- ja aikakauslehtiä eikä yleisradiotoimintaa.

Muutos koskisi henkilöliikennettä, majoitustoimintaa, vierassatamatoimintaa ja lääkkeitä. Muutos koskisi myös kulttuuri- ja urheilutoimintaa kuten kirjoja, urheilu- ja liikuntapalveluja, pääsyä kulttuuritapahtumiin ja -tiloihin sekä urheilutapahtumiin, urheilutilojen käyttöä, esiintyvän taiteilijan, urheilijan tai muun julkisen esiintyjän esityksiä, maahantuotuja taide-esineitä ja tekijän tai satunnaisen myyjän myymiä taide-esineitä sekä tekijänoikeudenhaltijoita edustavan järjestön saamia tekijänoikeuteen liittyviä korvauksia.

Lisäksi kuukautissuojat, inkontinenssisuojat ja lasten vaipat siirrettäisiin yleisen verokannan soveltamisalasta alennetun 14 prosentin verokannan soveltamisalaan.

Valiokunnan mietintö VaVM 18/2024 vp

Esitys liittyy valtion vuoden 2025 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2025.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Valiokunta puoltaa esityksen hyväksymistä muuttamattomana muutoin, mutta ehdottaa 2 lakiehdotukseen, joka koskee Ahvenanmaan maakuntaa koskevista poikkeuksista arvonlisävero- ja valmiste- ja verolainsäädäntöön annettua lakia, voimaantulosäännöksen tarkennusta.

Yleistä

Ehdotetut muutokset ovat osa pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelman julkisen talouden tasapainottamistavoitetta tukevia veropoliittisia toimia. Hallitusohjelman mukaisesti hallitus tavoittelee veropolitiikallaan kotitalouksien ostovoiman kohentumista, työnteon kannustimien parantumista ja talouskasvun edellytysten vahvistumista. Hallituksen veropolitiikka kannustaa työnteeseen ja yrittäjyyteen sekä tukee kotimaista omistajuutta.

Hallituksen esityksessä on viitattu taloustieteelliseen tutkimukseen, jonka perusteella laajapohjaisen kulutusveron korottamista voidaan pitää työllisyyden ja talouskasvun kannalta vähemmän haitallisena toimenpiteenä kuin työn ja yritystoiminnan tuloverotuksen kiristämistä. Arvonlisäverotuksessa korostuu fiskaalinen tavoite, eikä tätä veromuotoa ole tarkoituksenmukaista käyttää esimerkiksi ohjaus- ja tulojakotarkoituksiin.

Esityksessä ehdotetaan, että 10 prosentin suuruisen alennetun verokannan soveltamisalaan nykyisin kuuluvat hyödykkeet siirrettäisiin 14 prosentin suuruisen alennetun verokannan soveltamisalaan. Ehdotettu muutos koskisi henkilöliikennettä, majoitustoimintaa, vierassatamatoimintaa ja lääkkeitä. Muutos koskisi myös kulttuuri- ja urheilutoimintaa, kuten kirjoja, urheilu- ja liikuntapalveluja, pääsyä kulttuuritapahtumiin ja -tiloihin sekä urheilutapahtumiin, urheilutilojen käyttöä, esiintyvän taitelijan, urheilijan tai muun julkisen esiintyjän verollisia esityksiä, maahantuoja taide-esineitä ja tekijän tai satunnaisen myyjän myymiä taide-esineitä sekä tekijänoikeuden haltijoita edustavan järjestön saamia tekijänoikeuteen liittyviä korvauksia.

Ehdotus ei koskisi sanoma- ja aikakauslehtiä eikä yleisradiotoimintaa. Eduskunnan käsiteltävänä on parhaillaan hallituksen esitys HE 186/2024 vp, jossa ehdotetaan yleisradiotoiminnan siirtämistä 14 prosentin verokannan soveltamisalaan vuoden 2026 alusta.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan, että kuukautissuojat, inkontinenssisuojat ja lasten vaipat siirrettäisiin yleisen verokannan soveltamisalasta 14 prosentin suuruisen alennetun verokannan soveltamisalaan. Näiden osalta sovellettava arvonlisäverokanta laskisi siten 25,5 prosentista 14 prosenttiin.

Alennetun arvonlisäverokannan korottaminen 10 prosentista 14 prosenttiin kohdistuu usealle toimialalle. Vaikka asiantuntijakuulemisissa korottamista on kritisoitu ja nähty korotuksella olevan

Valiokunnan mietintö VaVM 18/2024 vp

haitallisia vaikutuksia kyseisillä toimialoilla toimivien yritysten toimintaympäristöön, on kuulemisessa tuotu esille myös se, että välillisen verotuksen kiristäminen on talouskasvun kannalta lähtökohtaisesti vähemmän haitallista kuin työn ja yrittämisen verotuksen kiristäminen.

Hallituksen esityksestä ilmenevien seikkojen ja saadun selvityksen perusteella valiokunta pitää ehdotettuja muutoksia perusteltuina. Ehdotetut verokannan korotukset ovat osa hallitusohjelman julkisen talouden tasapainottamistavoitetta tukevia veropoliittisia toimia ja siten tarpeen. Alennettujen arvonlisäverokantojen korottaminen toisi verokannat myös lähemmäksi arvonlisäveron yleistä 25,5 prosentin verokantaa.

Kuukautissuojien, inkontinenssisuojien ja lasten vaippojen siirtämisellä 14 prosentin suuruisen alennetun verokannan soveltamisalaan tavoitellaan näiden hyödykkeiden kuluttajahintojen alenemista ja sitä kautta parantaa kyseisiä hyödykkeitä kuluttavien ostovoimaa. Tämä tavoite huomioon ottaen valiokunta pitää tärkeänä, että näiden hygieniatuotteiden arvonlisäverokannan alennus välittyisi hintoihin.

Taloudellisista vaikutuksista

Ehdotuksella olisi kokonaisuudessaan valtion verotuloja lisäävä vaikutus. Esityksessä on arvioitu, että ehdotettu alennetun arvonlisäverokannan korotus lisää valtion arvonlisäverotuottoja staattisesti laskien vuositasolla 305 miljoonaa euroa vuoden 2025 tasossa. Hygieniatuotteiden siirtymän alennettuun 14 prosentin arvonlisäverokantaan on puolestaan arvioitu vähentävän valtion verotuottoja 12 miljoonalla eurolla.

Esityksessä on kuitenkin arvioitu, että lopullinen tuottovaikutus jää staattista tuottoarviota pienemmäksi, koska arvonlisäveron korotus vähentää kuluttajien ostovoimaa. Muutos myös lisää valtion ja muiden vastaavien julkisyhteisöjen arvonlisäveromenoja. Esityksessä on arvioitu, että 10 prosentin arvonlisäverokannan soveltamisalaan kuuluvien hyödykkeiden siirtämisen 14 prosentin arvonlisäverokantaan ja intiimihygieniatuotteiden arvonlisäverokannan alentamisen yhteisvaikutuksena arvonlisäverotuloja kertyy lisää 281 miljoonaa euroa. Kun korotuksesta aiheutuva valtion arvonlisäveromenojen kasvu otetaan huomioon, yhteisvaikutus olisi esityksen mukaan noin 211 miljoonaa euroa arvonlisäverotuloja lisäävä.

Vuodelle 2025 kohdistuvan arvonlisäverotulojen lisäyksen arvioidaan kahden kuukauden tilitysviiveestä johtuen olevan vuositasolla noin 185 miljoonaa euroa.

Henkilökuljetusten arvonlisäverokannan korottamisen on esityksessä arvioitu lisäävän arvonlisäverotuottoa 72 miljoonaa euroa. Toisaalta henkilöstökuljetuspalveluiden arvonlisäverokannan korotus kasvattaa julkisyhteisöjen maksamia matkakustannusten korvauksia. Esityksessä on arvioitu, että matkakustannusten korvausten kasvu vähentää verotuottoa vuositasolla arviolta 13 miljoonaa euroa.

Veronkorotuksen myötä julkisen kulkuneuvon mukaan tehtyjen matkakuluvähennysten on arvioitu kasvavan, mikä pienentäisi ansio- ja pääomatuloveron tuottoa. Mikäli arvonlisäveron korotus välittyisi täysimääräisesti joukkoliikenteen lippujen hintoihin, ansio- ja pääomatuloveron tuotto vähenisi esityksen mukaan noin 3,5 miljoonalla eurolla.

Valiokunnan mietintö VaVM 18/2024 vp

Lääkkeiden arvonlisäverotuoton on esityksessä arvioitu kasvavan muutoksen seurauksena 101 miljoonaa euroa ja kun valtion kasvavat arvonlisäveromenot otetaan huomioon, nettotuloksi jäisi 52 miljoonaa euroa. Kuulemisessa on tuotu esille se, että esityksen vaikutusarviossa ei ole otettu huomioon vireillä olevaa hallituksen esitystä sosiaaliturvarahastojen säästöjen valtion ja kuntien talouden vahvistamiseen ohjaamista ja sairauspäivärahan muutoksia koskevaksi lainsäädännöksi (HE 123/2024 vp), jossa valtion sairausvakuutusmaksujen rahoitusosuutta madalletaan 51,4 prosenttiin vuonna 2025. Saadun selvityksen mukaan HE 123/2024 mukainen valtion rahoitusosuu-den madaltuminen vähentäisi arvonlisäverokannan korotuksesta valtiolle aiheutuvia arvonlisäveromenoja arviolta 11 miljoonaa euroa, jolloin lääkkeiden arvonlisäverokannan korotuksesta voidaan arvioida jäävän valtiolle vuositason nettotuloja 63 miljoonaa euroa vuoden 2025 tasossa hallituksen esityksessä esitetyn arvion 52 miljoonaa euroa sijaan.

Kirja-alan osalta on kuulemisessa tuotu esille muun muassa, että arvonlisäverokannan korotus nostaisi julkisten kirjahankintojen, kuten oppimateriaalien ja kirjastojen kirjahankintojen kustannuksia.

Esityksessä on arvioitu, että ehdotettujen muutosten vaikutukset yrityksiin riippuvat muun muassa toimialasta, jolla yritys toimii. Jos toimialan yritykset ovat työvoimavaltaisia eivätkä markkinaolosuhteet mahdollista korotusten siirtämistä täysimääräisesti hintoihin, arvonlisäveron korotus rasittaa niitä enemmän kuin yrityksiä, joilla on paljon ostopanoksia, joihin sisältyvät arvonlisäverot yritys voi vähentää. Yrityksen, jonka myynti tapahtuu pääasiassa suoraan kuluttajalle, voi olla vaikeampi vyöryttää veron korotusta eteenpäin hintoihin verrattuna pääasiassa yrityksille myyviin yrityksiin, joilla on yleensä oikeus vähentää hankintoihin sisältyvä vero. Hallituksen esityksessä on nostettu esille myös tilanteet, jossa hyödykkeet ovat helposti korvattavissa vastaavilla ulkomailta ostetuilla tavaroilla tai palveluilla, jolloin yritys ei ehkä pysty siirtämään veronkorotusta kokonaan loppukuluttajille tai se menettää myyntiään ulkomaisille kilpailijoille. Tältä osin tuodaan esimerkkinä majoitus- ja henkilökuljetuspalvelut.

Siirtymäsäännökset

Asiantuntijakuulemisessa tapahtuma-ala on nähnyt ongelmallisena tilanteen, jossa pääsylippu tapahtumaan ostetaan lipunmyyntiyritykseltä vuoden 2024 aikana ja itse tapahtuma on vuoden 2025 aikana, jolloin myös lipunmyyntiyritys tilittää lipunmyynnistä kertyneitä tuloja tapahtuman järjestäjälle, mikä määrittäisi sovellettavan arvonlisäverokannan 14 prosentiksi. Tapahtuma-ala on esittänyt, että sillä, milloin lipunmyyntiyritys tilittää järjestäjälle lippurahat ei tulisi olla arvonlisäverokannan määräytymisen kannalta merkitystä, vaan ratkaisevaa tulisi olla se, milloin asiakas osti lippunsa.

Esityksessä ehdotetun voimaantulosäännöksen mukaan lait tulisivat voimaan 1.1.2025. Lakia sovellettaisiin, kun veron suorittamisvelvollisuus syntyisi lain voimaantulopäivänä tai sen jälkeen. Ennen lain voimaantuloa kertyneisiin ennakkomaksuihin sovellettaisiin lain voimaan tullessa voimassa ollutta lainsäädäntöä. Tämä vastaa aikaisempaa käytäntöä verokannan muutostilanteissa.

Veron suorittamisvelvollisuuden syntymisajankohtaa ja ajallista kohdistamista koskevat arvonlisäverolain säännökset perustuvat arvonlisäverodirektiiviin 2006/112/EY. Veron suorittamisvel-

Valiokunnan mietintö VaVM 18/2024 vp

vollisuus ja sovellettava verokanta määräytyy joko a) tavarantoimittamisen tai palvelun suorittamisen ajankohdan mukaan (pääsääntö) tai b) ennakkomaksun kertymisen ajankohdan mukaan eli silloin kun maksu on saatu. Ennakkomaksun kertymisajankohdan määrittelyyn ei käytännössä useimmissa tapauksissa liity tulkintaongelmia. Korkein hallinto-oikeus on katsonut ratkaisussaan KHO: 2019:73, että niin sanotulla sulkutilillä olleita varoja oli pidettävä myyjän vielä vastaanottamattomina rahavaroina. Näissä olosuhteissa ennakkomaksut kertyivät vasta, kun varat olivat vapautettu sulkutililtä.

Ennakkomaksujärjestelyjä voidaan käytännössä toteuttaa eri toimialoilla erilaisilla toiminta- ja sopimusmalleilla. Myös tapahtuma-alan lipunmyynti on mahdollista järjestää eri tavoin.

Arvonlisäverolakiin ei ole mahdollista sisällyttää tiettyjä toimialoja tai toimintamalleja koskevaa erityissääntelyä liittyen ennakkomaksuihin. Esimerkiksi tiettyä toimialaa tai liiketoiminnan toimintamalleja koskevaa poikkeuksellista siirtymäajan erityissääntelyä ei ole tarkoituksenmukaista ottaa käyttöön, koska se vaarantaisi verotuksen neutraalisuuden ja verovelvollisten yhdenvertaisen kohtelun. Tapahtuma-alaa koskee siten sama lainsäädäntö kuin muitakin toimijoita.

Jos asiakkaalta ei peritä ennakkomaksua, myynnin ajankohta ja sovellettava verokanta ratkeaa tapahtuman järjestämisajankohdan (eli palvelun suorittamisajankohdan perusteella). Jos tapahtuma järjestetään vuoden 2025 puolella, sovelletaan tällaisessa tilanteessa myyntiin 14 prosentin verokantaa.

Jos asiakkaalta peritään lipun hinta arvonlisäverolain tarkoittamalla tavalla ennakkomaksuna vuoden 2024 puolella, myyntiin sovellettava arvonlisäverokanta on 10 prosenttia, vaikka tapahtuma järjestetään vuonna 2025.

Jos lipunmyyntiyritys perii asiakkaalta lipun hinnan vuoden 2024 puolella ja myös tilittää maksun tapahtuman järjestäjälle vuoden 2024 aikana siten, että maksu on tapahtuman järjestäjän käytettävissä vuoden 2024 aikana, myyntiin sovelletaan 10 prosentin arvonlisäverokantaa. Mikäli tilitys tapahtuu vuoden 2025 aikana, myyntiin sovelletaan 14 prosentin verokantaa.

Lisäysehdotus 2. lakiehdotuksen voimaantulosäännökseen

Asiantuntijakuulemisessa on ehdotettu tarkennusta lain Ahvenanmaan maakuntaa koskevista poikkeuksista arvonlisävero- ja valmisteverolainsäädäntöön annetun lain 18 b ja 22 a §:n muuttamisesta ehdotettuun voimaantulosäännökseen siten, että siihen lisättäisiin 18 b §:n 1 momentin soveltamista koskeva säännös. Muutettua säännöstä sovellettaisiin tavaroiden maahantuontiin silloin, kun veron suorittamisvelvollisuus syntyy lain tultua voimaan. Tämä vastaa verokannan muutostilanteissa aiemmin käytettyä sääntelyä.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Valtiovarainvaliokunnan päätösehdotus:

Valiokunnan mietintö VaVM 18/2024 vp

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 141/2024 vp sisältyvän 1. lakiehdotuksen.

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 141/2024 vp sisältyvän 2. lakiehdotuksen. (Valiokunnan muutosehdotus)

Valiokunnan muutosehdotus

1.

Laki

arvonlisäverolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan arvonlisäverolain (1501/1993) 85 §:n 1 momentin 3 kohta ja 2 momentin 4 kohta, 85 a § ja 140 §:n 3 momentti,
sellaisina kuin ne ovat, 85 §:n 1 momentin 3 kohta ja 2 momentin 4 kohta laissa 1780/2009, 85 a § laeissa 345/2019, 623/2021 ja 320/2024 sekä 140 §:n 3 momentti laissa 1202/2011, ja
lisätään 85 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on laeissa 1780/2009 ja 706/2012, uusi 4–12 kohta sekä 85 §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 1780/2009 ja 706/2012, uusi 3–5 momentti seuraavasti:

85 §

Seuraavien palvelujen myynnistä sekä seuraavien tavaroiden myynnistä, yhteisöhankinnasta, siirrosta varastointimenettelystä ja maahantuonnista suoritettava vero on 14 prosenttia veron perusteesta:

3) rehu ja rehuseos sekä niiden valmistuksessa käytettäväksi tarkoitettu raaka- ja lisäaine, eläinten ruokana käytettävät teollisuuden jäteaineet sekä rehukala (*rehuaine*);

4) henkilökuljetus;

5) majoitustilan tai käyntisataman käyttöoikeuden luovuttaminen;

6) lääkelaisissa (395/1987) tarkoitettu lääke, lääkelain 22 ja 22 a §:ssä tarkoitettut valmisteet, joita mainituissa lainkohdissa tarkoitettuun rekisteröintiin liitetyn ehdon mukaan saadaan myydä ainoastaan apteekkiliikkeestä, kliininen ravintovalmiste ja niitä vastaava tuote sekä perusvoide, jos ne oikeuttavat korvaukseen sairausvakuutuslain (1224/2004) perusteella sekä kuukautissuojat, inkontinenssisuojat ja lasten vaipat;

7) fyysisellä alustalla oleva tai sähköisesti luovutettava kirja;

Valiokunnan mietintö VaVM 18/2024 vp

8) pääsy urheilutapahtumiin tai kyseisten tapahtumien suoratoistoon tai molempiin; urheilutilojen käyttö ja urheilu- tai liikuntatuntien tarjoaminen, myös suoratoistona;

9) pääsy näytöksiin, teattereihin, sirkuksiin, messuille, huvipuistoihin, konsertteihin, museoihin, eläintarhoihin, elokuvateattereihin, näyttelyihin ja vastaaviin kulttuuritapahtumiin ja -tiloihin tai pääsy kyseisten tapahtumien tai vierailujen suoratoistoon tai molempiin;

10) esiintyvän taiteilijan tai muun julkisen esiintyjän ja urheilijan esityksen myynnistä saatava 45 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettu palkkio tai korvaus, jos liiketoiminnan harjoittaja on hakeutunut tästä toiminnasta verovelvolliseksi;

11) 79 c §:ssä tarkoitettu taide-esine, muun kuin maahantuonnin osalta kuitenkin vain, jos myyjänä on tekijä tai hänen oikeudenomistajansa taikka satunnaisesti muu elinkeinonharjoittaja kuin 79 a §:n 3 momentissa tarkoitettu verovelvollinen jälleenmyyjä;

12) tekijänoikeudenhaltijoita edustavan järjestön saama 45 §:n 1 momentin 3–5 kohdassa tarkoitettu tekijänoikeuteen liittyvä korvaus.

Edellä 1 momentin 1 kohdan nojalla alennettua verokantaa ei sovelleta:

4) myrkkyihin.

Edellä 1 momentin 7 kohdassa tarkoitettuna kirjana ei pidetä:

1) pääasiallisesti mainoksia sisältävää julkaisua; tai

2) pääasiallisesti videosisältöä tai kuunneltavaa musiikkia sisältävää julkaisua.

Edellä 1 momentin 9 kohdassa tarkoitettuna pääsynä pidetään myös pääsyä huvipuistojen ajolaitteisiin ja muihin vastaaviin laitteisiin.

Edellä 1 momentin 11 kohdan nojalla alennettua verokantaa ei sovelleta sellaisten taide-esineiden luovutuksiin, joihin sovelletaan 79 a §:ssä tarkoitettua menettelyä.

85 a §

Seuraavien palvelujen myynnistä sekä seuraavien tavaroiden myynnistä, yhteisöhankinnasta, siirrosta varastointimenettelystä ja maahantuonnista suoritettava vero on 10 prosenttia veron perusteesta:

1) fyysisellä alustalla olevat tai sähköisesti luovutettavat sanoma- ja aikakauslehdet;

2) Yleisradio Oy:n valtion televisio- ja radorahastosta saama määrä ja Ålands Radio och TV Ab:n saama korvaus Ahvenanmaan maakunnan kantamista mediamaksutuloista.

Edellä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuna julkaisuna ei pidetä:

1) pääasiallisesti mainoksia sisältävää julkaisua; tai

2) pääasiallisesti videosisältöä tai kuunneltavaa musiikkia sisältävää julkaisua.

140 §

Jos verovelvollinen jälleenmyyjä soveltaa lain yleisiä säännöksiä itse maahantuomansa taide-, keräily- tai antiikkiesineen myyntiin taikka sellaisen ostamansa taide-esineen myyntiin, jonka myyntiin tai yhteisöhankintaan on sovellettu 85 §:n 1 momentin 11 kohdan mukaisesti alennettua verokantaa, hankintaan sisältyvä vero vähennetään siltä kalenterikuukaudelta, jolle tavaran myynnistä suoritettava vero kohdistetaan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Valiokunnan mietintö VaVM 18/2024 vp

Tätä lakia sovelletaan, kun veron suorittamisvelvollisuus syntyy lain voimaantulopäivänä tai sen jälkeen, jollei 3 momentissa toisin säädetä.

Lakia sovelletaan sellaiseen tavarahan yhteisöhankintaan, joka tällä lailla muutettavan lain 138 b §:n mukaan kohdistetaan lain voimaantulon jälkeisille kalenterikuukausille.

2.

Laki

Ahvenanmaan maakuntaa koskevista poikkeuksista arvonlisävero- ja valmisteverolainsäädäntöön annetun lain 18 b ja 22 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Ahvenanmaan maakuntaa koskevista poikkeuksista arvonlisävero- ja valmisteverolainsäädäntöön annetun lain (1266/1996) 18 b §:n 1 momentti ja 22 a §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 18 b §:n 1 momentti laeissa 1113/1999 ja 707/2012 sekä 22 a §:n 1 momentti laissa 202/2022, seuraavasti:

18 b §

Arvonlisäverolain 79 d ja 79 e §:ssä tarkoitettujen keräily- ja antiikkiesineiden maahantuonnista suoritettava vero on 14 prosenttia veron perusteesta, kun:

- 1) tavara tuodaan Ahvenanmaan maakuntaan muualta Suomesta tai toisesta jäsenvaltiosta; tai
- 2) tavara tuodaan Ahvenanmaan maakunnasta muualle Suomeen.

22 a §

Tuonnista verovelvollinen lehden vastaanottaja voi antaa tullilmoituksen Tullille tämän pykälän mukaisesti, jos kyse on arvonlisäverolain 85 a §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettujen fyysisellä alustalla olevien sanoma- ja aikakauslehtien maahantuonnista Yhteisön alueelta Ahvenanmaan maakuntaan tai Ahvenanmaan maakunnasta muualle Suomeen ja jos lehdet on hankittu ja toimitettu etämyyntyinä. Tämän pykälän mukaisesti ilmoitetuista maahantuonneista suoritettava vero on maksettava Tullin ilmoituksen johdosta tekemän verotuspäätöksen perusteella tullilain (304/2016) 64 §:n mukaisesti.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Lain 18 b §:n 1 momenttia sovelletaan, kun veron suorittamisvelvollisuus syntyy lain tultua voimaan.

Valiokunnan mietintö VaVM 18/2024 vp

Helsingissä 12.11.2024

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Markus Lohi kesk
jäsen Otto Andersson r
jäsen Markku Eestilä kok
jäsen Seppo Eskelinen sd
jäsen Timo Heinonen kok
jäsen Marko Kilpi kok
jäsen Jari Koskela ps
jäsen Aki Lindén sd
jäsen Mika Lintilä kesk
jäsen Laura Meriluoto vas
jäsen Minna Reijonen ps
jäsen Jari Ronkainen ps
jäsen Joona Räsänen sd
jäsen Sari Sarkomaa kok
jäsen Sami Savio ps
jäsen Ville Valkonen kok
jäsen Pia Viitanen sd
jäsen Ville Vähämäki ps (osittain)
varajäsen Sanna Antikainen ps (osittain)
varajäsen Inka Hopsu vihr
varajäsen Riitta Mäkinen sd
varajäsen Ville Väyrynen kok

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Tarja Järvinen

Valiokunnan mietintö VaVM 18/2024 vp
Vastalause 1

Vastalause 1 /sd

Perustelut

Hallitus esittää (HE 141/2024 vp) arvonlisäverolain muuttamista niin että 10 prosentin suuruisen alennetun verokannan soveltamisalaan nykyisin kuuluvat hyödykkeet siirrettäisiin 14 prosentin suuruisen alennetun verokannan soveltamisalaan. Muutos ei koskisi sanoma- ja aikakauslehtiä eikä yleisradiotoimintaa. Korotukset tehtäisiin 1.1.2025. Lisäksi kuukautissuojat, inkontinenssisuojat ja lasten vaipat siirrettäisiin yleisen 25,5 prosentin verokannan soveltamisalasta alennetun 14 prosentin verokannan soveltamisalaan.

Muutos koskisi henkilöliikennettä, majoitustoimintaa, vierassatamatoimintaa ja lääkkeitä. Muutos koskisi myös kulttuuri- ja urheilutoimintaa kuten kirjoja, urheilu- ja liikuntapalveluja, pääsyä kulttuuritapahtumiin ja -tiloihin sekä urheilutapahtumiin, urheilutilojen käyttöä, esiintyvän taiteilijan, urheilijan tai muun julkisen esiintyjän esityksiä, maahantuotuja taide-esineitä ja tekijän tai satunnaisen myyjän myymiä taide-esineitä sekä tekijänoikeudenhaltijoita edustavan järjestön saamia tekijänoikeuteen liittyviä korvauksia.

Esityksen taustalla on Orpon hallitusohjelma ja siinä asetetut fiskaaliset tavoitteet. Hallitusohjelma tavoittelee työn verotuksen keventämistä ja menetettyjen verotulojen paikkaamista osin kulusverotuksen nostamisena, mikä näkyy mm. alennettujen arvonlisäverokantojen ja korotettujen valmisteverojen muodossa. Hallituksen esityksen perusta on fiskaalinen, eikä se esityksessä eritele tarkasti miksi verojärjestelmän painopisteen muokkaaminen tällä tavoin olisi kannatettavaa.

Esityksen mukaiset korotuksen alennetuille arvonlisäverokannoille kanavoituisivat näiden tuotteiden ja palveluiden hintojen nousuun. Korotusten myötä kuluttajahinnat näille hyödykkeille nousevat oletettavasti 3,6 prosenttia. Alennettujen arvonlisäverokantojen taustalla ovat olleet ALV-direktiivin tarjoamat mahdollisuudet niiden soveltamiselle ja eri alennetuilla kannoilla on katsottu olevan erilaisia käyttötarkoituksia. Esimerkiksi lääkkeiden alennettu kanta on nähty terveystaloudellisesti perusteltuna tapana halventaa lääkkeitä ja henkilökuljetuksen ja majoituksen alennetuilla kannoilla on nähty olevan harmaata taloutta kitkeviä vaikutuksia, koska majoitus- ja kuljetusliiketoiminta voidaan helposti korvata verottamattomalla yksityiskulutuksella, mikäli niistä kannetaan liian korkeita veroja. Kulttuurin ja urheilun alennetut kannat ovat pitäneet niiden kulutuksen hinnat alempana kuluttajille, mikä entisestään on kannustanut kulutussiirtymää niihin.

Esityksen nettotuotto jää huomattavasti kasvaneita veroja pienemmäksi, koska merkittävän osan arvonlisäveroista maksavat julkiset tahot. Alennettujen kantojen korotukset lisäävät valtion verotuottoja 305 miljoonaa staattisesti arvioituna. Kun otetaan huomioon intiimihygieniatuotteiden veron kevennys ja kuluttajien ostovoiman heikennys, arvonlisäverotuottojen kasvuksi arvioidaan 281 miljoonaa. Kun huomioidaan valtion kasvaneet arvonlisäverot, esityksen tuotoksi jää 211 miljoonaa euroa.

Kulttuuri, tapahtumat ja niihin liitännäinen matkailu kärsivät kaikki veronkorotuksesta huomattavasti. Näiden alojen merkitys Suomen taloudelle on suuri, ja niille on arvioitu merkittävää kas-

Valiokunnan mietintö VaVM 18/2024 vp
Vastalause 1

vupotentiaalia. Veronkorotus kuitenkin pakottaa niitä nostamaan hintojaan, mikä todennäköisesti johtaa alojen kutistumiseen ja siten tuhoaa työpaikkoja. Sosialidemokraatit uskovat alan tarjoavan työtä, tuottavuutta ja kasvua eivätkä siksi hyväksy yhteen talouden sektoriin tehtävää merkittävää veronkorotusta.

Kirjojen arvonlisävero olisi esitetyn muutoksen jälkeen EU:n toiseksi korkein Suomessa. Kirjallisuusala on kärsinyt jo vuosia kustannuspaineista ja laskevasta myynnistä. Hinnottelua nostava veromuutos entisestään heikentää kirjallisuuden myyntiä ja mahdollisesti heikentää alan jo entisestään heikkoa kannattavuutta. Kirjojen ALV:n korottamisen tuoman 17 miljoonan euron korotuksen fiskaalista vaikutusta heikentävät laajat julkiset kirjahankinnat koulu- ja kirjastolaitokselle. Medialiiton arvion mukaan muutoksen aidoksi tuotoksi jäisi vain 13 miljoonaa euroa tämä huomioiden. Orpon hallituksen kulttuuriin kohdistuvat leikkaukset ja veronkorotukset heikentävät kulttuurin ja kirjallisuuden saatavuutta, nostavat sen hintaa ja ajavat molempia harvempien kuluttamaksi. Sosialidemokraatit vastustavat tätä ja näkevät kulttuurin ja kirjallisuuden vaativan erityistä huomiota ja suojelua valtiolta, jotta suomalaisen kulttuurin ilmaisuvoima, uskottavuus ja laaja saavutettavuus toteutuisi tulevaisuudessakin. Arvonlisäveron korotus koskee myös kirjailijoiden saamaa lainauskorvausta ja näin heikentää kirjailijoiden toimeentuloa, joka muutenkin on ollut laskussa. Lainauskorvauksen 16,6 miljoonan euron määrärahasta muutoksen myötä leikkautuisi yli kaksi miljoonaa arvonlisäveroihin.

Hallituksen esityksessä toimea perustellaan työllisyystoimena. Selitys on epäuskottava, eikä muutokselle ole ennustettu positiivisia työllisyysvaikutuksia. Esityksen toteutuminen heikentäisi monen työvoimavaltaisen palvelun kulutusta ja siten ennemminkin pienentäisi työllisyyttä. Lisäksi liikenteen arvonlisäveron korottaminen nostaa julkisen liikenteen hintoja, mikä heikentää työnteon kannustumia varsinkin kaupunkiseuduilla.

Esityksen keskeisen ongelma sen fiskaalisten tavoitteiden kannalta ovat lääkkeet. Noin puolet lääkekustannuksista Suomessa maksaa valtio Kela:n kautta, minkä vuoksi lääkkeiden arvonlisäveron korotus johtaa lääkemenojen merkittävään kasvuun, syöden noin puolet veronkorotuksen tuotosta. Loput menosta kohdistuu työkyvyttömälle ja ikääntyneelle väestölle suhteettomasti, mikä tekee muutoksesta regressiivisen veronkorotuksen. Yhdessä hallituksen muun veropolitiikan kanssa tulonjakovaikutukset alennettujen arvonlisäverokantojen korotuksessa tulevat olemaan haitallisimpia pienituloisimmalle osalle väestöä, mikä on sietämätöntä.

Socialidemokraatit katsovat, ettei arvonlisäveron alennettujen kantojen valjastaminen valtiontalouden fiskaaliseksi pelastukseksi ole järkevä päätös. Hallitus korottaa kulutusverotusta yleisen arvonlisäveron, alennettujen arvonlisäverokantojen, alkoholi- ja tupakkaveron muodossa voidakseen tehdä suurituloisia hyödyttäviä tulo- ja valmisteveroleikkauksia kesken laajamittaista sopeutusta. Muutoksen kohteena olevien hyödykkeiden hinnat nousevat noin 3,6 prosenttia, mikä entisestään kiihdyttää inflaatiota, joka on ylittänyt ansiotason kasvun edellisinä vuosina ja siten heikentää suomalaisten ostovoimaa.

Esityksen vaikutus tapahtuma-alalle on ongelmallinen jo myytyjen tapahtumalippujen verokohdetelun vuoksi. Vuonna 2025 järjestettävistä tapahtumista maksettava arvonlisävero määräytyy lipunmyynnin tilittämispäivän mukaan, kun tapahtuma-alalle selkeintä olisi veron tilittämien lipun myyntipäivän perusteella. Siirtymätilanteessa ALV-kannan suuruutta tulisi tulkita myynti-

Valiokunnan mietintö VaVM 18/2024 vp
Vastalause 1

hetken perusteella niin, että vuoden 2024 puolella lipunmyyntiyrityksen järjestäjän nimiin myymät liput verotetaan 10 prosentin kannalla, vaikka tilitys tapahtuisi vuoden 2025 puolella.

Esityksen taustalla olevat fiskaaliset huolet valtiontaloudesta ovat perusteltuja, mutta niiden selättämisen valittu veropolitiikan linja ei kestä tarkastelua. Hallitus kanavoi lisäveroja kulutukseen harkitsematta toimien vaikutusta ostovoimaan ja kotimaiseen kulutukseen ja siten kotimaiseen työllisyyteen. Sosialidemokraatit vastustustavat esitettyjä veronkorotuksia ja esittävät että hallitus luopuisi aikeistaan korottaa alennettujen kantojen suoritteiden verotusta. Kulutusverotuksen kehittäminen vaatii kokonaisvaltaista harkintaa, kun taas hallituksen kulutusveropolitiikka vaikuttaa ensisijaisesti noudattavan lyhyen aikavälin fiskaalisia tavoitteita ja vastaavan hallituspuolueiden läheisten tahojen edunvalvontaan.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että 2. lakiehdotus hyväksytään valiokunnan mietinnön mukaisena,

että 1. lakiehdotus hyväksytään muutettuna seuraavasti: (Vastalauseen muutosehdotus)

Vastalauseen muutosehdotus

1.

Laki

arvonlisäverolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan arvonlisäverolain (1501/1993) ~~85 §:n 1 momentin 3 kohta ja 2 momentin 4 kohta, 85 a §:n 1 momentin 6 kohta sellaisena kuin se on laissa 345/2019 ja 140 §:n 3 momentti, sellaisena kuinne ovat, 85 §:n 1 momentin 3 kohta ja 2 momentin 4 kohta laissa 1780/2009, 85 a § on laeissa 345/2019, 623/2021 ja 320/2024. sekä 140 §:n 3 momentti laissa 1202/2011, ja lisätään 85 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on laeissa 1780/2009 ja 706/2012, uusi 4–12 kohta sekä 85 §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 1780/2009 ja 706/2012, uusi 3–5 momentti seuraavasti:—~~

85 §

(Kuten voimassa oleva laki)

Valiokunnan mietintö VaVM 18/2024 vp
Vastalause 1

85 a §

Seuraavien palvelujen myynnistä sekä seuraavien tavaroiden myynnistä, yhteisöhankeinnasta, siirrosta varastointimenettelystä ja maahantuonnista suoritettava vero on 10 prosenttia veron perusteesta:

(1—5 kohta kuten voimassa oleva laki)

6) lääkelaisissa (395/1987) tarkoitettu lääke, lääkelain 22 ja 22 a §:ssä tarkoitettut valmisteet, joita mainituissa lainkohdissa tarkoitettuun rekisteröintiin liitetyn ehdon mukaan saadaan myydä ainoastaan apteekkiliikkeestä, kliininen ravintovalmiste ja niitä vastaava tuote sekä perusvoide, jos ne oikeuttavat korvaukseen sairausvakuutuslain (1224/2004) perusteella sekä kuukautissuojat, inkontinenssisuojat ja lasten vaipat;

(7—11 kohta kuten voimassa oleva laki)

(2 ja 3 momentti kuten voimassa oleva laki)

140 §

(Kuten voimassa oleva laki)

Voimaatulo
(Kuten VaVM)

Helsingissä 12.11.2024

Joona Räsänen sd
Seppo Eskelinen sd
Pia Viitanen sd
Aki Lindén sd
Riitta Mäkinen sd

Valiokunnan mietintö VaVM 18/2024 vp
Vastalause 2

Vastalause 2 /kesk

Perustelut

Keskusta ei hyväksy arvonlisäverokannan korottamista 10 prosentista 14 prosenttiin.

Suomi on vakavassa tilanteessa. Maassa kasvavat nyt työttömyys, konkurssit ja velka. Eivät valitettavasti talous ja ihmisten hyvinvointi. Suomessa on lähemmäs 300 000 työtöntä työnhakijaa. Lähes 3500 yrityksen konkurssi on laitettu vireille vuoden sisään. Edessä siintää korkeintaan kitkasvua. Se on kaikkein huolestuttavinta.

Hallitus on laiminlyönyt vaikuttavat kasvutoimenpiteet. Niiden sijaan hallitus toimeenpanee useita kasvua heikentäviä veronkorotuksia, jotka lisäävät tavallisten ihmisten arkimenoja sekä iskevät mikro- ja pk-yrityksiin.

Pääministeri Orpon hallitus korotti jo yleisen arvonlisäverokannan pika-aikataululla 25,5 prosenttiin 1.9.2024 tehden Suomesta kulutuksen todellisen himoverottajan. Korotus oli ylimitoitettu. Suomen yleinen arvonlisäverokanta nousi Unkarin jälkeen Euroopan toiseksi korkeimmaksi.

Tämän lisäksi hallitus on vuoden 2025 alusta lähtien leikkaamassa tuntuvasti kotitalousvähenystä sekä nyt käsitellyssä olevalla esityksellä korottamassa 10 prosentin verokannan 14 prosenttiin lukuun ottamatta sanoma- ja aikakauslehtiä.

Hallituksen esittämä 10 prosentin arvonlisäverokannan kiristäminen 14 prosenttiin koskisi henkilöliikennettä, majoitustoimintaa, vierassatamatoimintaa ja lääkkeitä. Muutos koskisi myös kulttuuri- ja urheilutoimintaa kuten kirjoja, urheilu- ja liikuntapalveluja, pääsyä kulttuuritapahtumiin ja -tiloihin sekä urheilutapahtumiin, urheilutilojen käyttöä, esiintyvän taiteilijan, urheilijan tai muun julkisen esiintyjän esityksiä, maahantuotuja taide-esineitä ja tekijän tai satunnaisen myyjän myymiä taide-esineitä sekä tekijänoikeudenhaltijoita edustavan järjestön saamia tekijänoikeuteen liittyviä korvauksia.

Kyse on suhteellisesti peräti 40 prosentin veronkorotuksesta. Korotus kohdistuu monelta osin samoille toimialoille, jotka kärsivät merkittäväällä tavalla koronapandemian vaikutuksista ja joilla siitä toipuminen on yhä käynnissä.

Korotus kohdistuu myös majoitustoimintaan, jonka kasvupotentiaali kohdistuu ulkomailta Suomeen suuntautuvaan matkailuun ja jota tämän ulkomaanmatkailun osalta on pidettävä vientialaan rinnastettava. Majoitustoiminnan veronkorotus syö toimialan kustannuskilpailukykyä kovassa kansainvälisessä kilpailussa. Hallitus jättää huomioimatta, että Suomi on jo valmiiksi kallis maa ulkomaisille turisteille.

Verovetoiseen hintojen nostamiseen ei olisi edellytyksiä, mutta siihen hallitus nyt yrityksiä pakottaa ja osin yritykset joutuvat tinkimään omasta tuloksestaan ja sitä myöden kasvuun investoimisesta. Matkailukasvun vauhdittamista hankaloittaa samanaikaisesti myös leikkaukset Visit Finlandin toimintaan.

Valiokunnan mietintö VaVM 18/2024 vp
Vastalause 2

Keskustan mielestä matkailualalle tarvittaisiin kasvuohjelman, jonka tavoitteena olisi tuplata Suomeen suuntautuva matkailu 10 vuoden kuluessa ja saada matkailutase tasapainoon.

Hallitus ei ota huomioon päällekkäisten sopeutustoimien yhteisvaikutuksia. Esimerkiksi kulttuurin saralla valtion menoihin tehtävät säästötoimet olisivat perustellumpia, jos hallitus ei samanaikaisesti korottaisi veroja siten, että myös pääsylippujen hintoja joudutaan nostamaan.

Hallituksella on ohjelmansa mukaan tavoitteena kääntää liikkuminen kasvuun jokaisessa ikäryhmässä. On vaikea nähdä, että liikuntapalveluiden arvonlisäveron 4 prosenttiyksikön veronkorotus tukee tavoitteeseen pääsyä millään tavalla.

Kulutusveroilla on myös ohjaava vaikutus. Miksi hallitus haluaa hauraassa taloudellisessa tilanteessa lähettää kuluttajille viestin, että suhteellisesti kaikkein kovimmat veronkorotukset kohdistetaan kulttuurin, liikunnan, matkailun ja joukkoliikenteen käytölle sekä lääkkeitä tarvitseville.

Kokoomus on aiemmin osuvasti todennut: "Sitä mitä verotetaan vähemmän, saadaan enemmän. Mitä verotetaan enemmän, sitä saadaan vähemmän."

Hallitus on aiemmin keventänyt oluen verotusta 25 miljoonalla eurolla. Nyt käsittelyssä olevalla esityksellä puolestaan kiristetään esimerkiksi liikuntapalveluiden ja kirjojen arvonlisäveroa yht. 28 miljoonalla eurolla.

Politiikka on arvovalintojen tekemistä. Orpon hallituksen tärkeysjärjestys on omituinen.

Keskusta kannattaa hallituksen esitystä siltä osin, että kuukautissuojat, inkontinenssisuojat ja lasten vaipat siirrettään yleisen verokannan soveltamisalasta alennetun 14 prosentin verokannan soveltamisalaan. Näiden tuotteiden veronalennus on ollut keskustan pitkäaikainen tavoite. Kyse on tasa-arvoa lisäävästä veronalennuksesta, joka tuo myös hieman helpotusta vauvaperheisiin.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että 2. lakiehdotus hyväksytään valtiovarainvaliokunnan mietinnön mukaisena, ja

että 1. lakiehdotus hyväksytään muutettuna seuraavasti: (Vastalauseen muutosehdotukset)

Valiokunnan mietintö VaVM 18/2024 vp
Vastalause 2

Vastalauseen muutosehdotus

1.

Laki

arvonlisäverolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan arvonlisäverolain (1501/1993) 85 §:n 1 momentin 3 kohta ja 2 momentin 4 kohta, ~~85 a § ja 140 §:n 3 momentti,~~
sellaisina kuin **se on**, ~~85 §:n 1 momentin 3 kohta ja 2 momentin 4 kohta~~ laissa 1780/2009, ~~85 a § laeissa 345/2019, 623/2021 ja 320/2024 sekä 140 §:n 3 momentti laissa 1202/2011,~~ ja
~~lisätään~~ 85 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on laeissa 1780/2009 ja 706/2012,
uusi ~~4~~ **12** kohta ~~sekä 85 §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 1780/2009 ja 706/2012, uusi 3–5 mo-~~
~~mentti~~ seuraavasti:

85 §

Seuraavien palvelujen myynnistä sekä seuraavien tavaroiden myynnistä, yhteisöhankinnasta, siirrosta varastointimenettelystä ja maahantuonnista suoritettava vero on 14 prosenttia veron perusteesta:

3) rehu ja rehuseos sekä niiden valmistuksessa käytettäväksi tarkoitettu raaka- ja lisäaine, eläinten ruokana käytettävät teollisuuden jäteaineet sekä rehukala (rehuaine);

4) kuukautissuojat, inkontinenssisuojat ja lasten vaipat.

~~5) majoitustilan tai käyntisataman käyttöoikeuden luovuttaminen;~~

~~6) lääkelaiissa (395/1987) tarkoitettu lääke, lääkelain 22 ja 22 a §:ssä tarkoitettut valmisteet, joita mainituissa lainkohdissa tarkoitettuun rekisteröintiin liitetyn ehdon mukaan saadaan myydä ainoastaan apteekkiliikkeestä, kliininen ravintovalmiste ja niitä vastaava tuote sekä perusvoide, jos ne oikeuttavat korvaukseen sairausvakuutuslain (1224/2004) perusteella sekä kuukautissuojat, inkontinenssisuojat ja lasten vaipat;~~

~~7) fyysisellä alustalla oleva tai sähköisesti luovutettava kirja~~

~~8) pääsy urheilutapahtumiin tai kyseisten tapahtumien suoratoistoon tai molempiin; urheilutilojen käyttö ja urheilu- tai liikuntatuntien tarjoaminen, myös suoratoistona;~~

2 mom. (Kuten VaVM)

~~Edellä 1 momentin 7 kohdassa tarkoitettuna kirjana ei pidetä:~~

~~1) pääasiallisesti mainoksia sisältävää julkaisua; tai 2) pääasiallisesti videosisältöä tai kuunneltavaa musiikkia sisältävää julkaisua.~~

Valiokunnan mietintö VaVM 18/2024 vp
Vastalause 2

~~Edellä 1 momentin 9 kohdassa tarkoitettuna pääsyyä pidetään myös pääsyä huvipuistojen ajolaitteisiin ja muihin vastaaviin laitteisiin.~~

~~Edellä 1 momentin 11 kohdan nojalla alennettua verokantaa ei sovelleta sellaisten taideesineiden luovutuksiin, joihin sovelletaan 79 a §:ssä tarkoitettua menettelyä.~~

85 a §

Seuraavien palvelujen myynnistä sekä seuraavien tavaroiden myynnistä, yhteisöhankinnasta, siirrosta varastointimenettelystä ja maahantuonnista suoritettava vero on 10 prosenttia veron perusteesta:

- 1) henkilökuljetus;
- 2) majoitustilan tai käyntisataman käyttöoikeuden luovuttaminen;
- 3) pääsy urheilutapahtumiin tai kyseisten tapahtumien suoratoistoon tai molempiin; urheilutilojen käyttö ja urheilu- tai liikuntatuntien tarjoaminen, myös suoratoistona;
- 4) pääsy näytöksiin, teattereihin, sirkuksiin, messuille, huvipuistoihin, konsertteihin, museoihin, eläintarhoihin, elokuvateattereihin, näyttelyihin ja vastaaviin kulttuuritapahtumiin ja -tiloihin tai pääsy kyseisten tapahtumien tai vierailujen suoratoistoon tai molempiin;
- 5) Yleisradio Oy:n valtion televisio- ja radorahastosta saama määrä ja Ålands Radio och TV Ab:n saama korvaus Ahvenanmaan maakunnan kantamista mediamaksutuloista;
- 6) lääkelaisissa (395/1987) tarkoitettu lääke, lääkelain 22 ja 22 a §:ssä tarkoitetut valmisteet, joita mainituissa lainkohdissa tarkoitettuun rekisteröintiin liitetyn ehdon mukaan saadaan myydä ainoastaan apteekkiliikkeestä, sekä kliininen ravintovalmiste ja niitä vastaava tuote sekä perusvoide silloin, kun ne oikeuttavat korvaukseen sairausvakuutuslain (1224/2004) perusteella;
- 7) fyysisellä alustalla oleva tai sähköisesti luovutettava kirja;
- 8) fyysisellä alustalla olevat tai sähköisesti luovutettavat sanoma- ja aikakauslehdet;
- 9) 79 c §:ssä tarkoitettu taide-esine, muun kuin maahantuonnin osalta kuitenkin vain silloin, kun myyjänä on tekijä tai hänen oikeudenomistajansa taikka satunnaisesti muu elinkeinonharjoittaja kuin 79 a §:n 3 momentissa tarkoitettu verovelvollinen jälleenmyyjä;
- 10) tekijänoikeuden haltijoita edustavan järjestön saama 45 §:n 1 momentin 3—5 kohdassa tarkoitettu tekijänoikeuteen liittyvä korvaus;
- 11) esiintyvän taiteilijan tai muun julkisen esiintyjän ja urheilijan esityksen myynnistä saatava 45 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettu palkkio tai korvaus, kun liiketoiminnan harjoittaja on hakeutunut tästä toiminnasta verovelvolliseksi.

Edellä 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettuina pääsymaksuina pidetään myös huvipuistojen ajolaitteiden ja muiden vastaavien laitteiden käytöstä perittäviä pääsymaksunluonteisia maksuja.

Edellä 1 momentin 7 ja 8 kohdassa tarkoitettuna julkaisuna ei pidetä:

- 1) pääasiallisesti mainoksia sisältävää julkaisua; tai
- 2) pääasiallisesti videosisältöä tai kuunneltavaa musiikkia sisältävää julkaisua.

Edellä 1 momentin 9 kohdan nojalla alennettua verokantaa ei sovelleta sellaisten taide-esineiden luovutuksiin, joihin sovelletaan 79 a §:ssä tarkoitettua menettelyä.

140 §

Jos verovelvollinen jälleenmyyjä soveltaa lain yleisiä säännöksiä itse maahantuomansa taide-, keräily- tai antiikkiesineen myyntiin taikka sellaisen ostamansa taide-esineen myyntiin, jonka myyntiin tai yhteisöhankintaan on sovellettu 85 a §:n 1 momentin 9 kohdan mukaisesti alennet-

Valiokunnan mietintö VaVM 18/2024 vp
Vastalause 2

tua verokantaa, hankintaan sisältyvä vero vähennetään siltä kalenterikuukaudelta, jolle tavaran myynnistä suoritettava vero kohdistetaan.

Voimaatulo
(Kuten VaVM)

Helsingissä 12.11.2024

Markus Lohi kesk
Mika Lintilä kesk

Valiokunnan mietintö VaVM 18/2024 vp
Vastalause 3

Vastalause 3 /vihr ja vas

Perustelut

Hallituksen esityksessä HE 141/2024 vp esitetään 10 prosentin suuruisen alennetun verokannan soveltamisalaan nykyisin kuuluvat hyödykkeet siirrettäisiin 14 prosentin suuruisen alennetun verokannan soveltamisalaan. Muutos koskisi henkilöliikennettä, majoitustoimintaa, vierassatamatoimintaa ja lääkkeitä. Muutos koskisi myös kulttuuri- ja urheilutoimintaa kuten kirjoja, urheilua ja liikuntapalveluja, pääsyä kulttuuritapahtumiin ja -tiloihin sekä urheilutapahtumiin, urheilutilojen käyttöä, esiintyvän taiteilijan, urheilijan tai muun julkisen esiintyjän esityksiä, maahantuotuja taide-esineitä ja tekijän tai satunnaisen myyjän myymiä taide-esineitä sekä tekijänoikeudenhaltijoita edustavan järjestön saamia tekijänoikeuteen liittyviä korvauksia.

Hallituksen esitys on monella tapaa hyvin ongelmallinen. Se on luonteeltaan regressiivinen ja osuu kohtuuttomasti kaikkein pienituloisimpiin. Tämä tapahtuu tilanteessa, jossa sosiaali- ja terveysministeriön tuoreen vaikutusarvion mukaan muutosten merkittävimmät negatiiviset vaikutukset kohdistuvat jo valmiiksi haavoittuvassa asemassa oleviin eli pienituloisiin ja julkisia palveluita paljon käyttäviin henkilöihin.

Arvonlisäveron korotus osuu kohtuuttomasti kulttuurialaan. Se heikentää kulttuurialan toimintaedellytyksiä merkittävästi tilanteessa, jossa hallitus on jo aiemmin leikannut kulttuurista roimalla kädellä. Valtion vuoden 2025 budjetissa taiteen ja kulttuurin toimialan määrärahoihin kohdistuu jo yhteensä noin 20 miljoonan euron vähennys verrattuna vuoden 2024 määrärahoihin. Leikkaukset ja veronkorotukset vaarantavat suomalaisen taiteen ja kulttuurin elinvoiman, sen saavutettavuuden ja edellytykset kehittyä. Samalla arvonlisäverokorotus heikentää mahdollisuuksia tarjota laajaa ja monipuolista valikoimaa kotimaista kirjallisuutta. Kirjastohankinnat eivät yksin riitä ylläpitämään kotimaista kirja-alaa, ja heikossa taloustilanteessa muista kuin täysin välttämättömistä menoista karsitaan.

Arvonlisäveron korotus osuu myös reseptilääkkeiden hintoihin. Jos lääke ei kuulu Kelan lääkekorvauksen piiriin, lääkkeiden arvonlisäveron korotus osuu suoraan kuluttajan maksettavaksi. Hallitus on jo aiemmin päättänyt nostaa lääkekorvausten alkuomavastuuta 50 eurosta 70 euroon. Lääkkeiden arvonlisäveron korotus siis lisää sairastamisen kustannuksia.

Alvin korotus voi kasvattaa liikuntaharrastamisen eriarvoisuutta. Kun kustannukset nousevat, on mahdollista, että esimerkiksi pienituloisilla lapsiperheillä ei ole enää varaa liikuntaharrastuksiin. Kasvavat hinnat voivat johtaa siihen, että ihmiset vähentävät liikunnan harrastamista, mikä voi pitkällä juoksulla olla yhteiskunnalle hyvin kallista. Hallituksen sopeutuksen taakan maksavat erityisesti pienituloiset. Vaikutusarvioiden mukaan hallituksen leikkaukset kohdistuvat esimerkiksi yksinhuoltajaperheisiin.

Samalla ALV:n korotus johtaa väistämättä joukkoliikenteen lippujen kallistumiseen. Tämä on ongelmallista tilanteessa, jossa taakanjakosektorin päästöt eivät ole merkittävästi viimeisten vuosien aikana laskeneet. Liikenne on Suomessa suuri päästölähde, ja tällä hetkellä harjoitetulla politiikalla päästövähennystavoitteet karkaavat yhä kauemmas.

Valiokunnan mietintö VaVM 18/2024 vp
Vastalause 3

On myös selvää, että Suomen veropohjasta tulee huolehtia. Alemman arvonlisäverokannan korottamisen sijaan hallituksen tulisi kuitenkin poistaa esimerkiksi ympäristölle haitallisia verotuksia. Lisäksi hallituksen tulisi paikata veropohjan aukkoja, kuten listaamattomien yhtiöiden osinkoverotuksen osalta. Yksin listaamattomien yhtiöiden osinkoverotuksen uudistaminen toisi samat verotulot kuin alemman arvonlisäverokannan korottaminen.

Esityksessä on hyvää se, että kuukautissuojat, inkontinenssisuojat ja lasten vaipat siirrettäisiin yleisen verokannan soveltamisalasta alennetun 14 prosentin verokannan soveltamisalaan. Katsonne kuitenkin, että kuukautissuojat, inkontinenssisuojat ja lasten vaipat tulisi siirtää suoraan 10 prosentin kantaan.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että 1. ja 2. lakiehdotus hylätään,

että hyväksytään uusi lakiehdotus, (Vastalauseen uusi lakiehdotus)

että hyväksytään yksi lausuma. (Vastalauseen lausumaehdotus)

Vastalauseen uusi lakiehdotus

Laki

arvonlisäverolain 85 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 85 a §:n 1 momentin 6 kohta sellaisena kuin se on laissa 345/2019:

85 a §

Seuraavien palvelujen myynnistä sekä seuraavien tavaroiden myynnistä, yhteisöhankinnasta, siirrosta varastointimenettelystä ja maahantuonnista suoritettava vero on 10 prosenttia veron perusteesta:

(1—5 kohta kuten voimassa oleva laki)

6) lääkelaisissa (395/1987) tarkoitettu lääke, lääkelain 22 ja 22 a §:ssä tarkoitettut valmisteet, joita mainituissa lainkohdissa tarkoitettuun rekisteröintiin liitetyn ehdon mukaan saadaan myydä ainoastaan apteekkiliikkeestä, sekä kliininen ravintovalmiste ja niitä vastaava tuote sekä perusvoide silloin, kun ne oikeuttavat korvaukseen sairausvakuutuslain (1224/2004) perusteella *sekä kuukautissuojat, inkontinenssisuojat ja lasten vaipat*;

(7—11 kohta kuten voimassa oleva laki)

(2 ja 3 momentti kuten voimassa oleva laki)

Valiokunnan mietintö VaVM 18/2024 vp
Vastalause 3

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tätä lakia sovelletaan, kun veron suorittamisvelvollisuus syntyy lain voimaantulopäivänä tai sen jälkeen, jollei 3 momentissa toisin säädetä.

Lakia sovelletaan sellaiseen tavarahan yhteisöhankintaan, joka tällä lailla muutettavan lain 138 b §:n mukaan kohdistetaan lain voimaantulon jälkeisille kalenterikuukausille.

Vastalauseen lausumaehdotus

Eduskunta edellyttää, että hallitus varmistaa, ettei vuonna 2024 myytyjä tapahtumien lippuja veroteta korotetun alv:n mukaan, vaikka tilitys lippupalveluyritykseltä toteutuisi vasta vuonna 2025. Vaihtoehtoisesti ylimääräinen peritty vero tulee palauttaa.

Helsingissä 12.11.2024

Inka Hopsu vihr
Laura Meriluoto vas